

Οι απόψεις εκπαιδευτικών Πληροφορικής για το Πρόγραμμα Επιμόρφωσης του ΥΠΕΠΘ

Χριστοπούλου Αικατερίνη
Σχολική Σύμβουλος Πληροφορικής Ηπείρου
kxristopou@sch.gr

Περίληψη

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αναγνωρίζεται, πλέον διεθνώς, ως αναπόσπαστο τμήμα της επαγγελματικής τους ανάπτυξης και στοχεύει τόσο στην προσωπική όσο και στην επαγγελματική τους.

Στην παρούσα εργασία προσεγγίζεται ο τομέας της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και επιχειρούμε να προσεγγίσουμε και να διερευνήσουμε τη σχέση επιμόρφωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης των Ελλήνων εκπαιδευτικών πληροφορικής (ΠΕ19) μέσα από την «Αξιολόγηση του προγράμματος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πληροφορικής (ΠΕ19) του ΥΠΕΠΘ σε σχέση με τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων.

Διερευνάται η σχέση επιμόρφωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης για τους Έλληνες εκπαιδευτικούς πληροφορικής (ΠΕ19), όπως διαμορφώθηκε ιστορικά. Συγκεκριμένα:

- Καταγράφονται τα χαρακτηριστικά και οι πρακτικές της επιμορφωτικής πολιτικής στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Γίνεται ιστορική επισκόπηση της ελληνικής επιμορφωτικής πολιτικής με έμφαση στα νεότερα χρόνια.
- Διερευνώνται οι προϋποθέσεις αποτελεσματικότητας των επιμορφωτικών προγραμμάτων όπως, η μεθοδολογία και η οργάνωση των επιμορφωτικών δραστηριοτήτων, η αντιστοιχία των επιμορφωτικών αναγκών και των προσφερόμενων προγραμμάτων.
- η εργασία ολοκληρώνεται με ένα πλαίσιο προτάσεων

Λέξεις κλειδιά: *επιμόρφωση, αξιολόγηση, εκπαίδευση ενηλίκων*

Abstract

Teachers' training in our days is recognized internationally as an integral part of their progress both personal and professional.

In this presentation it's approached the sector of teachers' training and we attempt to approach and explore the relation between training and professional progress of Greek teachers in computers (PE19) through the "Evaluation of program for training of teacher in computers (PE19)" of the Ministry of Education and Religions in relation with the guiding principals of adult's education.

There is explored the relation of training and professional progress of Greek teachers in computers (PE19) in its historical shaping. Particularly:

There are recorded the characteristics and the practices of training policy in the EU countries.

The Greek training policy is historically reviewed emphasizing in recent years.

There are explored the conditions for training programs to be effective, such as the methodology and the organization of training activities, the correspondence between the training needs and the programs offered.

The presentation closes with a framework of proposals.

Word keys: *training, evaluation, adult education*

1. Εισαγωγή

Είναι διαπιστωμένο τα τελευταία χρόνια ότι η λογική μέσα στην οποία κυμάνθηκαν οι επιλογές για την Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της ΔΕ ήταν αυτή της απορρόφησης των κοινοτικών κονδυλίων. Οι ανάγκες των εκπαιδευτικών και των σχολείων και άλλοι παράγοντες που εξασφαλίζουν την αποτελεσματικότητά της όπως οι αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων μέσα στην οποία εντάσσεται, πέρασαν σε δεύτερη μοίρα ή κάποτε αγνοήθηκαν παντελώς.

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα, παρ' όλο που έχει μακρά παράδοση, δεν έχει μπορέσει μέχρι στιγμής να αποκτήσει βαθιές ρίζες, ίσως γιατί δεν αναπτύχθηκε ενδογενώς, αλλά ως εφαρμογή μοντέλων εισηγμένων από εκπαιδευτικά συστήματα χωρών του δυτικού κόσμου, με άλλοτε μικρότερη και άλλοτε μεγαλύτερη προσπάθεια προσαρμογής στην ελληνική πραγματικότητα. Ίσως γιατί, μέχρι σήμερα, δεν υπήρξε μια συνεπής επιμορφωτική πολιτική, η οποία να στηρίζεται στη συστηματική και οργανωμένη επιστημονική καταγραφή και ανάλυση των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι ευκαιριακές ρυθμίσεις και η αυτοσχεδιαστική αντιμετώπιση των εκάστοτε επιμορφωτικών αναγκών είχε ως φυσικό αποτέλεσμα την έλλειψη επιστημονικά ορθής αξιολόγησης και τη φτώχη και αποσπασματική σχετική βιβλιογραφία (Καραμάνης κ.α., 2000).

Τα τελευταία χρόνια, βέβαια, το πρόβλημα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών απασχόλησε αρκετούς, στον έναν ή τον άλλο βαθμό, και πολλοί ήταν αυτοί που κατέθεσαν τον προβληματισμό τους και γραπτά σε διάφορα περιοδικά, εφημερίδες ή συνέδρια. Παράλληλα είδαν το φως της δημοσιότητας και κάποιες εκδόσεις, που σχετίζονται με το ίδιο θέμα. Εύλογο είναι λοιπόν το ερώτημα, τι το καινούριο έχει να προσθέσει σ' όσα μέχρι τώρα έχουν λεχθεί ή γραφεί μια ακόμη εργασία.

Μπορεί βέβαια να ακούστηκαν και να γράφθηκαν πολλά για την επιμόρφωση και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και ακόμη μπορεί να έγιναν και κάποιες προσπάθειες από τη μεριά της πολιτείας, όμως τα θέματα αυτά παραμένουν πάντα επίκαιρα. Όπως αναφέρει και ο Μπαγάκης, τα θέματα τόσο της επιμόρφωσης όσο και της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών δεν επεξεργάστηκαν όσο θα έπρεπε. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι ένα αντικείμενο που φαίνεται να βρίσκεται ακόμη στη βρεφική του ηλικία. Η επαγγελματική ανάπτυξη, απ' την άλλη, είναι σχεδόν άγνωστη έννοια, «πολύ» συχνά, μάλιστα, συγχέεται με την επαγγελματική

εξέλιξη του εκπαιδευτικού, με το να γίνει δηλαδή ο εκπαιδευτικός διευθυντής ή σύμβουλος και όχι με το να γίνει καλύτερος στην εργασία του ως δάσκαλος (Μπαγάκης, 2005, σ.15-16).

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να προσεγγίσει τον τομέα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών πληροφορικής (ΠΕ19-20) μέσα από τις απόψεις που εκφράζουν οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών πληροφορικής (ΠΕ19) του ΥΠΕΠΘ.

2. Εννοιολογική αποσαφήνιση

Η επιμόρφωση είναι αναπόσπαστο μέρος μιας συνεχούς και διαρκούς επαγγελματικής και προσωπικής ανάπτυξης και εξέλιξης του εκπαιδευτικού. Είναι στενά συνυφασμένη, τόσο με τη βιογραφία του εκπαιδευτικού μέσα στο χρόνο, όσο και με τις ευρύτερες κοινωνικές, πολιτισμικές και πολιτικές αλλαγές. Δεν συντελείται δηλαδή σε πολιτικό - κοινωνικό και ιστορικό κενό, αλλά συνδέεται άμεσα με τις κοινωνικές, πολιτισμικές, πολιτικές και εκπαιδευτικές εξελίξεις, που προσδιορίζουν και χαρακτηρίζουν μια δεδομένη ιστορική στιγμή.

Επιμόρφωση για τους εκπαιδευτικούς είναι μια διαδικασία με την οποία αναπτύσσονται οι ακαδημαϊκές ή πρακτικές, προσωπικές ή επαγγελματικές γνώσεις ικανότητες και ενδιαφέροντα του εκπαιδευτικού μέσα από τη δυνατότητα ελεύθερων επιλογών και μακριά από κάθε πνεύμα επιβολής. (Μαυρογιώργος, 1996)

Στο σημείο αυτό, πρέπει ν' αναφερθεί ότι οι ορισμοί συνήθως είναι δύσκολο να περιλαμβάνουν όλα εκείνα τα στοιχεία που θα μπορούσαν να τους κάνουν καθολικά αποδεκτούς. Η διατύπωσή τους όμως έτσι όπως προκύπτουν μέσα από τη βιβλιογραφία είναι απαραίτητη επειδή βοηθά στη σαφήνεια και στην αποφυγή παρερμηνειών. Αν δεν υπάρχουν ορισμοί δεν φαίνεται να υπάρχει και η δυνατότητα διατύπωσης του προβλήματος που τίθεται προς διερεύνηση .

Οι κυριότερες τάσεις/διαπιστώσεις, που εντοπίζει κάποιος μελετώντας τα σχετικά κείμενα, στις εθνικές πολιτικές των ευρωπαϊκών κρατών, όσο αφορά την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, είναι: (Μαυρογιώργος, 1999, σ. 116 - 117, Δακοπούλου 2004, Eurydice, 1995).

- Οι εκπαιδευτικοί θεωρούνται πρωταγωνιστές στις νέες συνθήκες και τις αλλαγές. που δρομολογούνται με την προοπτική της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης. Από αυτή την άποψη, η διαρκής επιμόρφωση αποκτά στρατηγική σημασία.
- Η ποιότητα της εκπαίδευσης εξαρτάται από την ποιότητα των εκπαιδευτικών.
- Η σύνδεση και συμπληρωματική σχέση μεταξύ βασικής κατάρτισης και επιμόρφωσης. Η επιμόρφωση αντιμετωπίζεται και ως αντικείμενο εκπαιδευτικών αλλαγών, αλλά και ως μοχλός εισαγωγής εκπαιδευτικών

αλλαγών

- Η ενίσχυση της ευελιξίας των υπάρχοντων εκπαιδευτικών μηχανισμών και θεσμών και η σύνδεσή τους με τις σχολικές μονάδες.

3. Σκοπός και Στόχοι του Έργου Επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών Πληροφορικής

Σκοπός του έργου είναι η επιμόρφωση 3200 εκπαιδευτικών των κλάδων ΠΕ19 και ΠΕ20, με αναλογική κάλυψη όλων των Διευθύνσεων Εκπαίδευσης της χώρας και με ενιαίο πρόγραμμα σπουδών που ειδικεύεται στους ακόλουθους επιμορφωτικούς στόχους:

Ανανέωση και επικαιροποίηση των γνώσεων του επιστημονικού πεδίου τους και γνωριμία με τις τεχνολογίες αιχμής αυτού του πεδίου.

Εμβάθυνση σε θέματα διδακτικής της Πληροφορικής και παιδαγωγικής αξιοποίησης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) για την ουσιαστική αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας στα μαθήματα Πληροφορικής.

Εκμάθηση των τεχνικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών ορισμένων αντιπροσωπευτικών παραδειγμάτων εκπαιδευτικού λογισμικού των βασικών ειδικοτήτων.

Μετάδοση γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που θα επιτρέψουν τη διαρκή βελτίωση των επιστημονικών, διδακτικών και επαγγελματικών ικανοτήτων των εκπαιδευτικών ΠΕ19-20 στο πλαίσιο της «Κοινωνίας της γνώσης και της πληροφορίας» (αναζήτηση, αξιολόγηση και επιλογή πληροφοριών, κριτικό πνεύμα, νέες μορφές συλλογικότητας και συνεργασίας κλπ). (<http://telearn.cti.gr/edu120/>)

4. Ερευνητικό μέρος

Μετά το πέρας του προγράμματος δημιουργήθηκε ερωτηματολόγιο το οποίο δόθηκε στους καθηγητές που συμμετείχαν σε αυτό. Ανταποκρίθηκαν οι 63 από το συνολικό πλήθος των 70 εκπαιδευτικών που επιμορφώθηκαν από 5 προγράμματα που υλοποιήθηκαν στο Νομό Πρέβεζας και Νομό Θεσπρωτίας.

Στη συνέχεια έγινε αποδελτίωση των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων και από την επεξεργασία τους στο στατιστικό πακέτο SPSS 17 προέκυψαν τα ακόλουθα:

1. Γενικά χαρακτηριστικά

Σε σύνολο 63 εκπαιδευτικών Πληροφορικής οι οποίοι συμμετείχαν στο πρόγραμμα ως επιμορφούμενοι και συμπλήρωσαν και απέστειλαν το ερωτηματολόγιο οι 30 ήταν άνδρες και οι 33 γυναίκες από αυτούς οι πλειοψηφία(47,60%) ήταν 30-40 ετών και το 57,10% ήταν απόφοιτοι ΑΕΙ, υπηρετούν σε Γυμνάσια των Νομών Θεσπρωτίας και Πρεβέζης 38,10% σε ΓΕΛ 33,30% και σε ΕΠΑΛ 28,60% τέλος σε ποσοστό 61,10%

έχουν υπηρεσία έως 10 έτη, 33,30% 10-20 έτη και μόνο το 4,8% (3 εκπαιδευτικοί) 20-30

2. Οι εκπαιδευτικοί σε ποσοστό 14,30% εξεδήλωσαν την άποψη ότι το επίπεδο των εκπαιδευτών ήταν «πολύ υψηλό», το 57,10 είχε την άποψη ότι ήταν «υψηλό» το επίπεδο των επιμορφωτών και το 28,60 ότι ήταν «χαμηλό».

3. Σε ερώτηση αν το πρόγραμμα ανταποκρίνεται στις προσδοκίες τους, σε ποσοστό 33,30% απάντησαν ότι το πρόγραμμα «χρειάζεται βελτίωση», 28,60% όχι, 23,80% «αρκετά» και το υπόλοιπο 14,30% απάντησε «ναι». Δεν υπήρξε κανείς που να έδωσε απάντηση αρνητική.

4. Σε αντίστοιχη ερώτηση που αφορούσε την ικανοποίηση των απαιτήσεων τους από το πρόγραμμα ήταν παρόμοια τα ποσοστά απαντήσεων με διαφοροποίηση θετικής άποψης 9,5% και αύξηση της απάντησης ««χρειάζεται βελτίωση»» σε 38,10%

5. Σε ερώτηση αν το πρόγραμμα συνέβαλλε στη βελτίωση της διδακτικής τους ικανότητας η πλειοψηφία (47,60%) απάντησε «λίγο», 33,30% «αρκετά» και 4,80% «πολύ», το υπόλοιπο 14,30 είχε την άποψη ότι το πρόγραμμα δεν συνέβαλε «καθόλου».

6. Σε ερώτηση του ερωτηματολογίου *Αν το πρόγραμμα αύξησε την επιστημονική σας κατάρτιση* οι περισσότεροι απάντησαν «αρκετά»(52,40%) και «λίγο» 33,30%

7. Η πλειοψηφία (57,10%) των εκπαιδευτικών που παρακολούθησαν το πρόγραμμα απάντησαν ότι το πρόγραμμα συνέβαλε «λίγο» στη βελτίωση της παιδαγωγικής τους ικανότητας, 23,80% ότι συνέβαλε «αρκετά», ποσοστό 14,30% καθόλου και μόνο 4,80% επέλεξαν την απάντηση «πολύ».

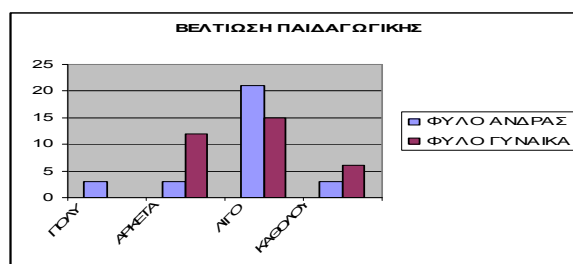
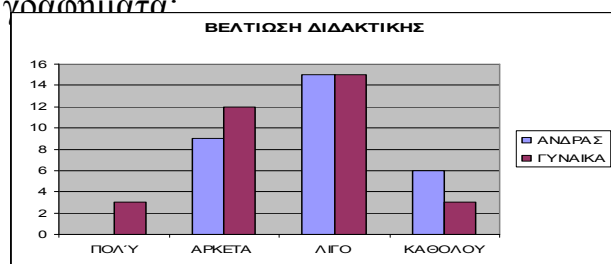
8. Στην ερώτηση αν θεωρούν ότι το πρόγραμμα έδωσε κίνητρα για μελλοντική αυτομόρφωση 19% απάντησαν «πολύ» και σε ίδιο ποσοστό «καθόλου» ενώ 33,30% επέλεξαν ως απάντηση «λίγο» και το υπόλοιπο 28,60% είχαν ως επιλογή «αρκετά»

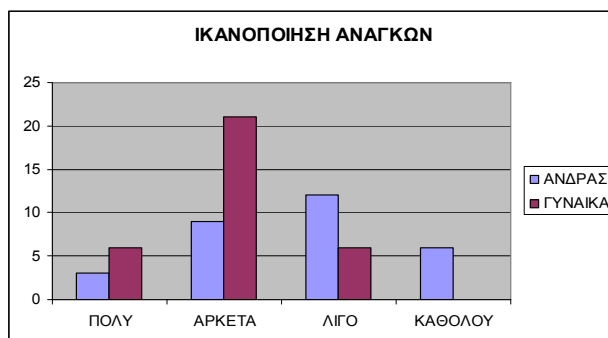
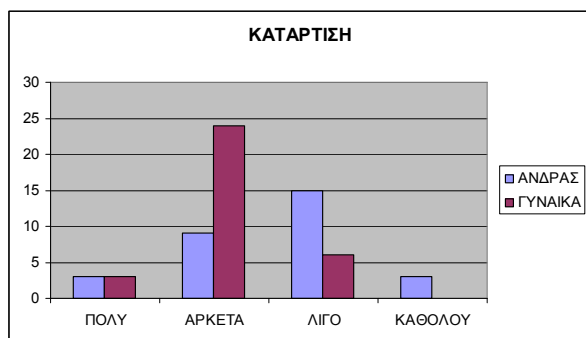
9. Στην ερώτηση *Αν το πρόγραμμα συνέβαλε στην κάλυψη αναγκών του γνωστικού σας αντικείμενου* 14,30% απάντησαν «πολύ», 9,5% «καθόλου», 23,80% «αρκετά» και ποσοστό 52,40% «λίγο».

10. Σε ερώτηση αν από την παρακολούθηση του προγράμματος βοηθήθηκαν στην επίλυση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν στο σχολικό περιβάλλον, 33,40% είχαν επιλέξει ως απάντηση την επιλογή «αρκετά», 47,60% «λίγο» και 19% «καθόλου»

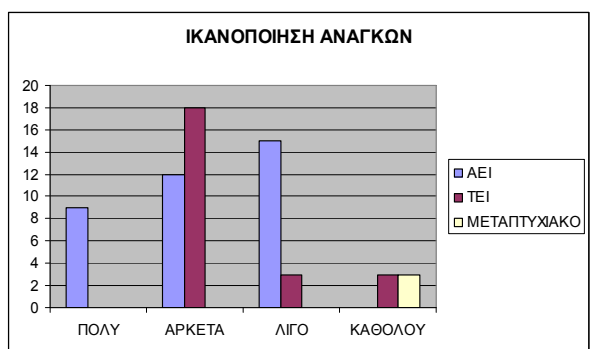
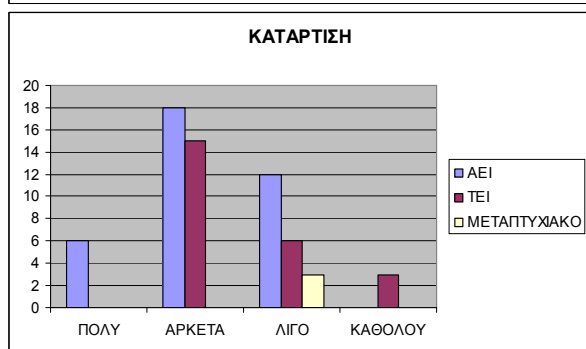
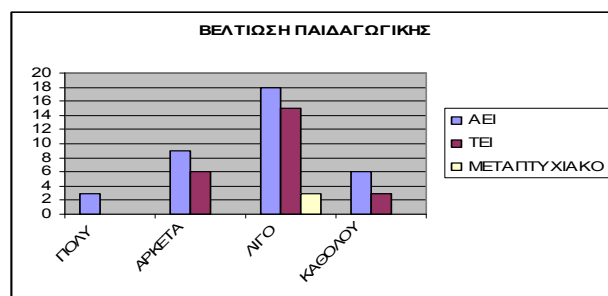
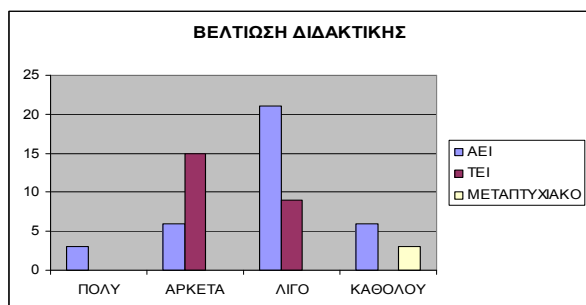
11. Τέλος, σε ποσοστό 76.20% η άποψή των επιμορφωθέντων εκπαιδευτικών για το πρόγραμμα ήταν θετική.

12. Συνεχίζοντας την επεξεργασία στο στατιστικό πακέτο παρατηρήσαμε ότι οι άνδρες με τις γυναίκες διαφοροποιήθηκαν όπως παρουσιάζονται στα παρακάτω γραφήματα:

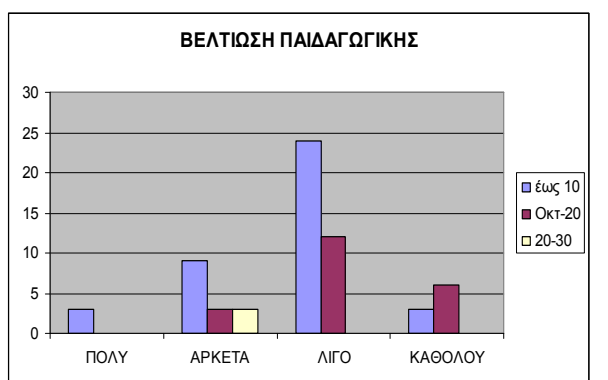
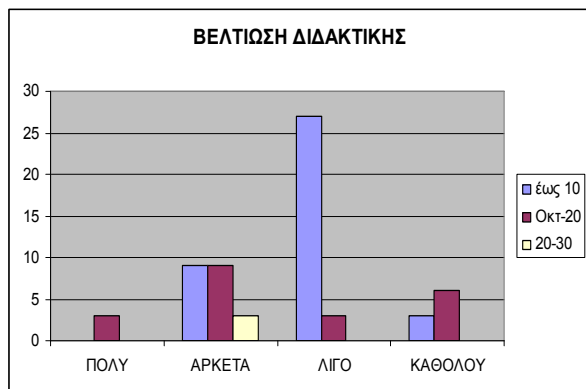

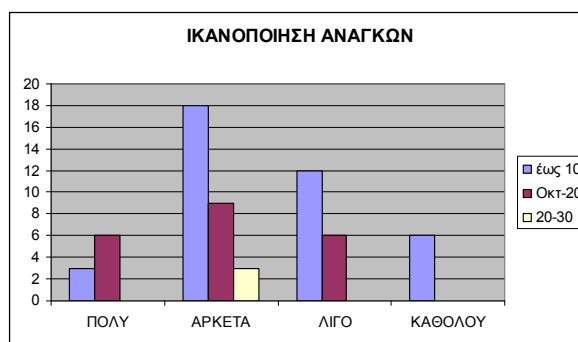
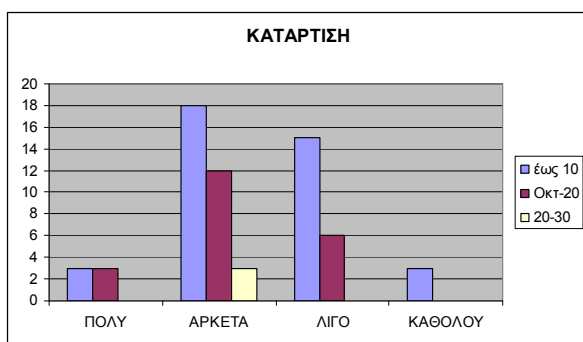

14. Η διαφοροποίηση των απαντήσεων ως προς την βαθμίδα της βασικής εκπαίδευσης των καθηγητών πληροφορικής παρουσιάζεται στους πίνακες που ακολουθούν:

15. Αν οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών διαφοροποιήθηκαν και πώς σε σχέση με τα χρόνια υπηρεσίας παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες:

Συμπεράσματα

Στα προγράμματα επιμόρφωσης που πραγματοποιήσαμε την έρευνα συμμετείχαν 70 εκπαιδευτικοί ΠΕ19-20. Από αυτούς ανταποκρίθηκαν και μας παρέδωσαν συμπληρωμένα 63 ερωτηματολόγια. Έτσι στην έρευνά μας το δείγμα είναι 63 άτομα. Είναι περίπου ίσοι οι άνδρες με τις γυναίκες. Η πλειοψηφία του δείγματος είναι απόφοιτοι ΑΕΙ και έχουν προϋπηρεσία έως 10 έτη και η ηλικία των περισσότερων είναι 30-40 έτη.

Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί είχαν θετική άποψη για το πρόγραμμα και για τους εκπαιδευτές.

Αντίθετα το 60% περίπου θεωρεί ότι δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες και τις ανάγκες τους και ότι «χρειάζεται βελτίωση» για να αντιστραφεί η τάση αυτή. Στις ερωτήσεις ανοικτού τύπου όπου ζητείται να αναφέρουν προτάσεις βελτίωσης του προγράμματος δεν απαντούν ή αναφέρεται σε κάποια περίπτωση η χρηματική αποζημίωση και να μοριοδοτείται η συμμετοχή στο πρόγραμμα.

Η παράμετρος του φύλου δεν φαίνεται να διαφοροποίησε τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών στην ερώτηση που αφορούσε τις μεταβλητές αν το πρόγραμμα προσέφερε στη διδακτική και παιδαγωγική ικανότητα τους. Με εξαίρεση 3 γυναίκες που θεώρησαν ότι συνέβαλε «πολύ» ενώ άλλοι 3 με ΜΠΣ τίτλο σπουδών επέλεξαν ως απάντηση «καθόλου». Οι νεοδιορισθέντες εκπαιδευτικοί είχαν στην πλειοψηφία τους αρνητική άποψη αυτό θεωρείται φυσιολογικό γιατί αφενός έχουν διοριστεί στην πλειοψηφία τους μέσω του διαγωνισμού ΑΣΕΠ που προϋποθέτει γνώσεις Παιδαγωγικής και Διδακτικής αφετέρου στις σχολές ΑΕΙ και ΤΕΙ από τις οποίες αποφοίτησαν έχουν διδαχθεί τις ενότητες του 1^{ου} και 2^{ου} μέρους του Προγράμματος.

Όσον αφορά τον στόχο του προγράμματος, επικαιροποίηση γνώσεων, οι νεοδιοριστοι ήταν αρνητικοί οι άνδρες με τις γυναίκες φαίνεται να διαφοροποιούνται στην επιλογή «πολύ» που επέλεξε διπλάσιος αριθμός ανδρών από τις γυναίκες. Η παράμετρος της εκπαίδευσης δεν επηρεάζει γιατί ο αριθμός των εκπαιδευτικών που απαντά θετικά πιθανόν να προέρχεται από εκπαιδευτικούς άλλων ειδικοτήτων που έχουν μεταταγεί στον κλάδο ΠΕ19-20.

Επίλογος

Γνωρίζουμε ότι το δείγμα είναι μικρό και χρειάζεται επιπλέον έρευνα για την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των συμπερασμάτων.

Ήταν μια απόπειρα ανίχνευσης της άποψης των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών στο 1^ο πρόγραμμα που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε από το ΥΠΕΠΘ για τους εκπαιδευτικούς Πληροφορικής.

Βιβλιογραφία

Καραμάνης, Μ., Πολίτης, Π., Ρούσσοι, Π., & Τσαούσης, Γ. (2000).

Αξιολόγηση της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στα πλαίσια του έργου ΟΔΥΣΣΕΑΣ. Στο Β.Ι. Κόμης (επιμ.). *Πρακτικά Εισηγήσεων του 2ου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή: «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση»*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Μαυρογιώργος, Γ. (1999) *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών και Επιμορφωτική Πολιτική στην Ελλάδα στο Αθανασούλα – Ρέππα, Α., Ανθοπούλου, Σ., Κατσουλάκη, Σ., Μαυρογιώργου, Γ., Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων, Διοίκηση ανθρώπινου Δυναμικού*, Τόμος Β΄, Πάτρα: Ε.Α.Π.

Μαυρογιώργος Γ. (2005). Το σχολείο και ο εκπαιδευτικός: Μια σχέση ζωής και σχετικής αυτονομίας στην υπόθεση της επαγγελματικής ανάπτυξης, στο Μπαγάκης Α. (επιμ), *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Μπαγάκης Α., (2005). (Επιμ.), *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού*. Αθήνα:Μεταίχμιο.

<http://tek-learn.cti.gr/edu120/>, 15/01/2009